

Versnellingsaanpak

Asbestdaken sanering

Stand van zaken VI asbestdaken sanering en Versnellingsaanpak

8 januari 2019

In deze stand van zaken worden de werkzaamheden en resultaten beschreven die onderdeel zijn van de programmatische aanpak voor de versnelling van de asbestdaken sanering.

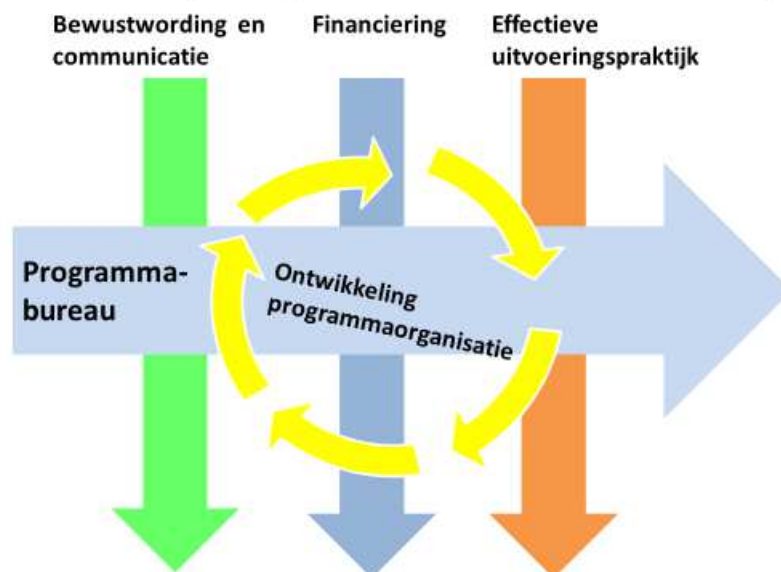
Stand van zaken Wetgevingstraject en subsidieregeling

Op advies van de Raad van State heeft het Ministerie van IenW een wettelijke grondslag gecreëerd voor het asbestdakenverbod in de Wet milieubeheer. Dit wetsvoorstel is in oktober aangenomen door de Tweede Kamer en is nu in behandeling bij de Eerste Kamer. De subsidieregeling die was ingesteld om bij te dragen aan een versnelling van asbestdakensanering is, nadat het beschikbare bedrag is bereikt, eind 2018 afgesloten.

Voortgang programmatische aanpak en versterking netwerk

Het programma is opgebouwd zoals hieronder geïllustreerd, langs de in de figuur genoemde sporen. Hieronder geven we per spoor kort aan welke acties zijn uitgevoerd, wat de resultaten zijn en de acties die staan gepland de komende tijd. Het samenwerkingsverband van (de)centrale overheden, de sector en andere maatschappelijke organisaties werkt samen aan deze acties, waarbij het Programmabureau een verbindende en faciliterende rol speelt. De ambassadeurs die zich op persoonlijke basis inzetten voor de programmatische aanpak overleggen een paar maal per jaar over de versnelling en dragen bij aan bewustwording en het oplossen van knelpunten.

Versnellingsaanpak asbestdakensanering

Versnellingsaanpak

Asbestdaken sanering

Op de website www.asbestversnelling.nl is te vinden wie onderdeel zijn van het samenwerkingsverband en wie actief zijn als ambassadeurs. Het afgelopen half jaar zijn met name meer gemeenten aangehaakt bij de tafel van koplopergemeenten, zoals Rotterdam, Arnhem, Twenterand, Nieuwegein en Edam/Volendam. Ook wordt door het programmabureau een bijdrage geleverd aan meer bewustwording in bijeenkomsten van gemeenten, bijvoorbeeld voor de Zeeuwse gemeenten en de gemeenten in de Gooi en Vechtstreek en Flevoland. Het netwerk van provincies is, in overleg met IPO, verbreed naar alle 12 provincies. Hierdoor kan het draagvlak voor de aanpak worden vergroot. Tenslotte zijn contacten gelegd met meer organisaties uit het agrarische netwerk, zoals onder andere NZO, agrifirm, accountants NMV en NAV. Er heeft apart overleg plaatsgevonden met 8 vertegenwoordigers van LTO (Noord en ZLTO) om nieuwe initiatieven, zoals een collectieve aanpak in de Gelderse Vallei uit te wisselen en knelpunten en acties te bespreken. Hieronder wordt ingegaan op de concrete resultaten die de verschillende werkgroepen hebben opgeleverd.

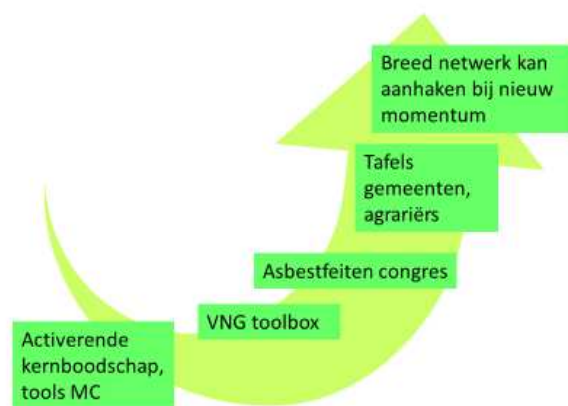
Spoor 1: Bewustwording en communicatie

In 2018 heeft het Programmabureau de inspanningen op het gebied van bewustwording en communicatie van verschillende organisaties zoveel mogelijk verbonden zodat zij elkaar kunnen versterken. Samen met InfoMil en Milieu Centraal hebben alle deelnemers aan de tafel 'bewustwording en communicatie' op 4 juni 2018 een nieuwe kernboodschap geformuleerd. Deze kernboodschap is verspreid binnen het samenwerkingsverband en is nu een belangrijke onderlegger voor de communicatie van provincies, de VNG en gemeenten.

Omdat de gemeenten een centrale rol spelen in de bewustwording bij eigenaren van asbestdaken, hebben de koploperprovincies en de VNG, in samenwerking met alle ambassadeurs een toolbox gemaakt. Deze toolbox is 24 september 2018 in aanwezigheid van ruim 600 deelnemers op het AsbestFeitenCongres door de ambassadeurs aan de VNG overhandigd en de volgende dag aan alle gemeenten verstuurd. De tweede helft van dit AsbestFeitenCongres was in overleg met alle ambassadeurs reeds volledig gewijd aan de versnellingsaanpak asbestdaken sanering. Zo was er een geanimeerd debat met gedeputeerden en vertegenwoordigers van LTO en Ascet over de noodzaak van financiering en een effectieve uitvoeringspraktijk.

Alle partijen in het samenwerkingsverband zijn uitgenodigd om zelf ook via hun eigen netwerk te communiceren en de toolbox te verspreiden. De koploperprovincies Drenthe, Overijssel en Gelderland

Bewustwording en communicatie (spoor 1)

Versnellingsaanpak

Asbestdaken sanering

en Utrecht hebben inmiddels bijeenkomsten met hun gemeenten georganiseerd. Ondertussen wordt door Milieu Centraal nieuw materiaal ontwikkeld, zoals fotoverslagen en video's, nieuwe artikelen voor huis-aan-huis bladen en rekenvoorbeelden, om gedragsverandering bij eigenaren te bereiken. Het Programmabureau zelf maakt deze tools eveneens breed beschikbaar en heeft deze informatie in de sinds juni 2018 geheel vernieuwde website voor iedereen beschikbaar (www.asbestversnelling.nl). Op deze website zijn ook de vele versnellingsinitiatieven te vinden, geordend naar doelgroep, schaalniveau en de sporen binnen de versnellingsaanpak.

Het breed samengestelde samenwerkingsverband leidt landelijk tot een netwerk van partijen die snel kunnen worden ingeschakeld om te communiceren naar dak-eigenaren, zonder dat een centraal georganiseerde nationale campagne nodig is.

Spoor 2: Financiering

Financiële arrangementen voor asbestdakensanering (spoor 2) hebben een versterkend effect op de Versnellingsaanpak in de combinatie met bewustwording en communicatie (spoor 1).

Financiële regelingen

Voor eigenaren die hun asbestdak saneren zijn er verschillende financieringsmogelijkheden, om te beginnen via de markt. Er zijn afgelopen tijd door de markt meerdere pilots en initiatieven verder gebracht en ontstaan, waar soms ook provincies en andere organisaties bij betrokken zijn. Deze voorbeelden worden bij spoor 3 verder besproken, worden zoveel mogelijk gedeeld en zijn ook te vinden op www.asbestversnelling.nl.

Spoor 3: Effectieve uitvoeringspraktijk (Quick wins en ontwikkeling aanpak)

Collectieven en integrale aanpak

Het organiseren van collectieven, mede in relatie tot de verduurzaming en verglazing van daken (isolatie en zonnepanelen) is van belang om eigenaren te ontzorgen en financiering efficiënter te maken. Inmiddels is de handreiking voor het organiseren van collectieven door het Programmabureau

www.asbestversnelling.nl

Financiering(spoor 2)

Effectieve uitvoeringspraktijk (spoor 3)

Versnellingsaanpak

Asbestdaken sanering

vernieuwd en gespecificeerd voor de doelgroep bedrijven en de doelgroep particulieren. Nieuwe voorbeelden van collectieven worden gedeeld op de website van de programmatische aanpak: www.asbestversnelling.nl. Bij meerdere van deze collectieven wordt ook samenloop met verduurzaming, zoals het leggen van zonnepanelen meegenomen. Andere initiatieven richten zich op integrale aanpak voor bijvoorbeeld agrariërs, waarbij meerdere ontwikkelingen en knelpunten tegelijk worden opgelost. Hierin speelt LTO vaak een belangrijke rol.

Initiatieven zijn bijvoorbeeld:

- Gelderse Vallei: integrale aanpak, LTO Noord
- ‘Asbest eraf, postcoderoos erop’: energie coöperaties, provincie Friesland en LTO Noord
- Asbestschakel
- iChoosr
- Dakvrienden: asbest eraf, zon erop, Essent
- Ervencoaching in Hof van Twente, Tubbergen, Almelo, Raalte

Leiendaken

Leiendaken

Speciale aandacht is nodig voor het collectief aanpakken van leiendaken bij particulieren. Daarom wordt onder leiding van het Programmabureau en met medewerking van ervaringsdeskundigen van de gemeenten Lelystad, Dordrecht, Milieu Centraal en het Ministerie van IenW begin 2019 een specifiek afwegingsmodel en stappenplan opgesteld voor collectieven van eigenaren en voor gemeenten over de keuze en uitvoering van een effectieve sanering van deze daken.

De procesrol van de gemeenten blijft onontbeerlijk en wordt in overleg met de nu ingeregelde tafels van koplopergemeenten verder ingevuld. Nieuwe gemeenten worden in contact gebracht met koplopers en geïnformeerd over mogelijkheden door VNG en/of het programmabureau. Zo organiseert de regionale VNG in Zeeland een bijeenkomst met gemeenten, waar ook het Programmabureau informatie zal bieden. Ook de besloten ROM-pagina van de VNG voor gemeenten wordt goed bezocht. Begin 2019 volgt de tafel voor koplopergemeenten en het agrarisch netwerk gezamenlijk, gericht op de onderwerpen die spelen in het landelijk gebied.

Gebiedsgerichte inventarisatie

Veel provincies, OD's en gemeenten hebben in onderlinge samenwerking gebiedsgerichte inventarisaties gedaan of hebben deze in 2019 in de planning staan. De werkgroep voor gebiedsgerichte inventarisatie en monitoring (met daarin koploperprovincies, OD's, RWS en het Programmabureau) zal zorgen voor een kaart waarop is aangegeven voor welk gebieden de inventarisatie van asbestverdachte daken heeft plaatsgevonden, met een verwijzing naar de achterliggende gegevens en bronnen. Deze kaart komt op www.asbestversnelling.nl en wordt

Versnellingsaanpak

Asbestdaken sanering

periodiek ge-update. Daarnaast zijn inmiddels gezamenlijk afspraken gemaakt hoe de inventarisatie up to date kan worden gehouden per provincie/regio/gemeente. Deze afspraken zijn ook te vinden op www.asbestversnelling.nl. Sommige organisaties zullen deze updates ook gezamenlijk uitvoeren. Met Rijkswaterstaat als beheerder van het LAVS zijn verder afspraken gemaakt over delen van gegevens.

Oplossen van knelpunten in de uitvoering

Het Programmabureau monitort of er uitvoeringstechnische knelpunten zijn bij de sanering van asbestdaken. Knelpunten worden aan de orde gesteld aan de kennistafels die door het Programmabureau worden georganiseerd, of doorgeleid naar bijvoorbeeld Ascert of het betrokken Ministerie (SZW / IenW). Vanuit het Programmabureau wordt de voortgang van de oplossing van knelpunten gemonitord.

Een Werkgroep bestaande uit deskundigen van 4 provincies is aan de slag gegaan met de ontwikkeling van een verbeterde aanpak voor de samenloop van soortenbescherming en asbestdaken sanering. Doelstelling is het verminderen van belemmeringen Wnb voor asbestdakenversnelling gecombineerd met verbetering van soortenbescherming, volgens een risicobenadering. Resultaat is een globale beslisboom waarmee eigenaren/opdrachtgevers/saneerders/gemeenten vooraf de kans op verstoring en preventieve maatregelen kunnen beoordelen, zonder dat daarvoor direct kostbaar ecologisch onderzoek nodig is. Tijdens een Themabijeenkomst Soortmanagement op 5 december 2018, georganiseerd in samenwerking tussen provincie Overijssel en Netwerk Groene Bureaus, is dit beslismodel gepresenteerd. Het beslismodel is door de soortenbeschermings-professionals positief ontvangen.

Er wordt begin 2019 een bijeenkomst georganiseerd voor de saneringspraktijk waarin het beslismodel wordt gepresenteerd en toegelicht.

Om de uitvoering van de asbestdaken sanering verder te stroomlijnen en te zorgen dat er geen verassingen en vertragingen optreden, is er aandacht bij het Programmabureau en de samenwerkende partners voor vereenvoudiging, innovaties en een effectieve keten. Vanuit de Ministeries van IenW en SZW is de eerste fase van het onderzoek naar de blootstellingsrisico's bij de sanering van asbestdaken gestart, uitgevoerd door TNO. Het Programmabureau zit samen met Ascert, de GGD en de betrokken ministeries in de begeleidingsgroep. In een tweede fase zal de dialoog worden gestart over vereenvoudiging en innovaties. Daarbij wordt een bredere groep stakeholders betrokken, zoals LTO, provincies en gemeenten. Tenslotte wordt de mogelijkheid onderzocht om met de inspectietafel (OD's en landelijke inspecties) een breder casus-overleg te organiseren, over de praktijk van handhaving.

Het Programmabureau volgt de ontwikkelingen rondom de inzet van de werkmethode hijskraan-werkbak bij de sanering van asbestdaken. Er is inmiddels een wijziging van het Arbobesluit in voorbereiding waardoor de inzet van deze werkmethode mogelijk wordt in die situaties waarin andere werkmethoden niet toereikend zijn. De wijziging zal naar verwachting medio 2019 in werking treden.

Voldoende werknemers en opleidingen

Versnellingsaanpak

Asbestdaken sanering

De koploper provincies, het Programmabureau en de asbestverwijderingssector werken gezamenlijk aan meer kennis, bewustwording en oplossingen om te zorgen voor voldoende saneringscapaciteit. De koploper provincies hebben daarvoor gezamenlijk een procesmanager aangesteld, die in beeld brengt wat vraag en aanbod van saneringscapaciteit is en mogelijke oplossingen in beeld brengt om de instroom van personeel te vergroten.

Samenvatting en doorkijk naar 2019

Kortgezegd bouwt de programmatische aanpak aan een overzichtelijke matrix: de belangrijkste spelers zijn of worden onderling georganiseerd en hebben regulier overleg. Binnen de 3 thematische sporen worden producten geleverd en zorgt het Programmabureau ervoor dat via gerichte kennistafels en werkgroepen de verschillende stakeholders bijdragen. Ook gaat dit de activiteiten op het gebied van communicatie en bewustwording grotendeels bepalen. In de aanloop daar naartoe is het netwerk van provincies al verbreed. Daarmee hopen wij dat meer provincies mee zullen helpen om de sanering van asbestdaken te versnellen.

Daarnaast verwacht het Programmabureau dat het verder ontwikkelen van collectieven en het in het algemeen effectiever maken van de uitvoeringspraktijk veel aandacht zal krijgen in 2019. Daarvoor zal intensiever dan afgelopen jaar aandacht worden gevraagd in het samenwerkingsverband voor het vergroten van de vraag naar asbestdakensanering, de beschikbare saneringscapaciteit, de mogelijkheden van innovaties en vereenvoudiging en een consistente toezicht- en inspectiepraktijk. Tenslotte zijn er kansen voor samenloop. Met verduurzaming en CO₂-reductie, maar ook met een aantal opgaven in het landelijk gebied. Daarvoor organiseren we eind januari 2019 al een brede tafel. Ook een aantal provincies zijn bezig met een integrale aanpak voor agrariërs.

Voor 2019 ligt de focus van de programmatische aanpak op:

- het betrekken van alle provincies, meer gemeenten en de versterking van het agrarische netwerk (voortdurende versterking samenwerkingsverband);
- het ontsluiten van de gegevens uit de gebiedsgerichte inventarisaties voor de koppeling aan de monitoring van de voortgang;
- het verder stimuleren van collectieven en samenloop. Het programmabureau zal onderzoeken of en welke knelpunten er nog zijn bij samenloop initiatieven: zowel als het gaat om het leggen van zonnepanelen als om integrale oplossingen voor agrarische bedrijven (bv in krimpgebieden).
- het oplossen van knelpunten bij de asbestdaken sanering, met bijvoorbeeld een speciale handreiking voor leiendaken en de verder voortgang van het blootstellingsonderzoek. Ook zal er aandacht zijn voor het voorkomen van dumpen van asbestafval.